

Mieczysław Ozorowski

Sprawozdanie z europejskiego symposium "Transmisja w rodzinie : sekrety, fikcje i ideały" = "La transmission dans la famille: secrets, fiction et ideaux" - Lyon 26-27 maja 2000

Studia nad Rodziną 4/2 (7), 194-197

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tów, jakie zostały zaprezentowane w encyklice *Evangelium vitae*. Wymiana opinii i doświadczeń między uczestnikami Spotkania zaowocowała przyjęciem istotnych wniosków-postulatów wraz z zobowiązaniem ich opublikowania i promowania w krajowych ośrodkach uniwersyteckich i duszpasterskich².

ks. Krzysztof Wolski

**Sprawozdanie z europejskiego Sympozjum „Transmisja w rodzinie: sekrety, fikcje i ideały” (La transmission dans la famille: secrets, fictions et idéaux)
– Lyon 26-27 maja 2000.**

Dzięki uprzejmości Rektora UKSW w Warszawie ks. prof. Romana Bartnickiego, mogłem uczestniczyć i reprezentować Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na europejskim Sympozjum zorganizowanym po raz pierwszy przez REDIF (Réseau Européen des Instituts de la Famille) w Lyonie, w dniach 26-27 maja 2000 r., na temat „Transmisja w rodzinie: sekrety, fikcje i ideały”.

Sympozjum miało charakter interdyscyplinarny lub jak mówiono w Lyonie pluridyscyplinarny. Referaty głosili pracownicy naukowcy Instytutów Nauk o Rodzinie zrzeszonych w REDIF-e. Uczestnikami byli pracownicy różnych instytucji pomagających rodzinie. Byli to ludzie świeccy (przeważnie kobiety), pracujący w świeckich instytucjach. O ile wykładowcy pochodzili z różnych krajów europejskich, o tyle słuchacze w większości byli Francuzami. Przed rozpoczęciem Sympozjum, każdy z uczestników otrzymał teksty wszystkich referatów i wystąpień. W kuluarach można było zapoznać się z materiałami promocyjnymi, folderami i książkami udostępnionymi przez niektóre Instytuty. Znajdująca się w pobliżu księgarnia zorganizowała specjalne stoisko, gdzie można było nabyć najnowsze publikacje z zakresu nauk o rodzinie.

Sympozjum zostało podzielone na kilka sesji tematycznych. Pierwsza z nich, zatytułowana była „Paradygmaty transmisji”. Wygłoszono dwa referaty. Pierwszy, dotyczący rozwoju koncepcji rodziny w Europie od XVI do XX wieku, przedstawił prof. Paul Servais z Uniwersytetu Katolickiego w Louvin (Belgia). Drugi zaś wygłosił biolog, prof. Jean-Marie Exbrayat, także z Katolickiego Uniwersytetu w Louvin. Wykład ten był poświęcony historii wyobrażeń przekazywania życia i cech dziedzicznych, od starożytności po czasy współczesne. Od starożytności konkurowały ze sobą dwie teorie preformacji epigenezy. Warte przypomnienia jest to, że dopiero w drugiej połowie XIX w. odkryto rolę, jaką spełnia w przekazie życia kobiece jajeczko. Na początku XX w. odkryto mechanizm zapłodnienia, a w latach pięć-

² Tekst oryginalny postulatów z III Spotkania Akademickich Instytutów Studiów nad Małżeństwem i Rodziną oraz Centrów Bioetyki ukazał się w L'OR 19.04.2000, tłumaczenie w języku polskim ukaza się w następnym numerze SnR.

dziesiątych – podwójną spiralę DNA. W dziejach ludzkości nastąpiło przejście od pewnych idei filozoficznych, do naukowo-technicznej znajomości procesu przekazywania życia.

Druga sesja poświęcona była przekazowi ideałów. Pierwszy wykład, wygłoszony przez profesora Dionisio Borobio z Papieskiego Uniwersytetu w Salamance (Hiszpania), dotyczył rytuałów rodzinnych i ich przekazu w rodzinie. Prelegent przedstawił szerokie, socjologiczne ujęcie rytuału. Wymienił i omówił wiele rytów rodzinnych: codziennych i nadzwyczajnych. Wspomnił, że każda rodzina potrzebuje rytów, tworzy je odpowiednio do okoliczności, ale ich wymiar religijny jest obecnie w zaniku. Drugi referat dotyczył przekazu wiary w rodzinie. Jego autor – Jezuita, prof. Jose Maria Diaz-Moreno z Papieskiego Uniwersytetu w Madrycie, wskazał na zeświecczenie społeczeństwa, jako główną przyczynę zaniku przekazu wiary w rodzinach. Swoją wypowiedź oparł głównie na doświadczeniu hiszpańskim. Nawoływał, aby Kościół nie był tak surowy i wymagający, bo może utracić swoich wiernych. Opowiedział się za wyborem drogi pośredniej między bezkompromisowymi wymaganiami i obojętnością religijną. Trzeci referat poświęcony był przekazowi wartości i autyzmowi społecznemu, w oparciu o badania przeprowadzone wśród rodzin hiszpańskich. Wyniki badań wskazują na upadek i nieudolność rodzin hiszpańskich w przekazywaniu tradycyjnych wartości. Ostatni wykład podczas tej sesji wygłosił prof. Paul Moreau z Katolickiego Uniwersytetu w Lyonie na temat idei prokreacji. Mówca postawił tezę, że przez moment prokreacji należy rozumieć moment stworzenia człowieka – osoby. Ze względu na możliwość poczęcia osoby ludzkiej, akt prokreacji nie może zostać zredukowany do wymiaru czysto ludzkiego. Słowa te nie spotkały się z przychylnym przyjęciem przez uczestników Sympozjum.

Sesja popołudniowa zatytułowana była „Montaż prawny”. Jako pierwsza zabrała głos prof. Marie-Therese Meulders-Klein z Katolickiego Uniwersytetu w Louvin. Mówiła ona o zagrożonym ojcostwie. Współczesne prawodawstwo uprzywilejowuje matkę dziecka, z niekorzyścią dla jego ojca. Tymczasem, dziecko ma prawo do obojga rodziców. Drugi referat był poświęcony przekazywaniu dóbr materialnych w rodzinie, czyli postępowaniu spadkowemu. Prof. Jean Hauser z Uniwersytetu Bordeaux Montesquieu (Francja), mówił o konieczności dostosowania współczesnego prawodawstwa do obecnej sytuacji, aby dobra materialne w Europie nie znalazły się w posiadaniu samych starców, którzy przekazywaliby je ostatecznie swoim, także wiekowym już dzieciom. W kolejnym referacie został podany stan prawny i praktyka adopcji międzynarodowej w Hiszpanii. Ze względu na nieobecność prof. Salome Biosca, przygotowany przez nią wykład odczytała Pani Anna Barastegui Pedro-Viejo, z Papieskiego Uniwersytetu w Madrycie. Ostatni z przedstawianych referatów dotyczył prawa rodzinnego wobec zmieniających się warunków społecznych. Pomimo indywidualizacji życia, rodzina pozostaje nadal podstawową komórką społeczeństwa i podlega kontroli państwa. Państwo chroni w sposób szczególny relację pomiędzy rodzicami i ich dziećmi. Nie można przecież zostać ex-ojcem czy ex-matką.

Podczas sesji popołudniowej uczestnicy Sympozjum spotkali się w sześciu mniejszych zespołach tematycznych: 1) Pomoc w przekazie funkcji rodzicielskiej (psycholodzy, terapeuci); 2) Małżeństwo i przekaz (psycholodzy); 3) Wyzwania i źródła w transmisji międzypokoleniowej: wyniki badań psycho-socjologicznych (socjologzy i psycholodzy); 4) Wychowanie rodzinne (pedagodzy i filozofowie); 5) Czy tożsamość jest genealogiczna (psycholodzy i pedagogzy); 6) Mediacja rodzinna i transmisja: separacja małżeńska i transmisja między pokoleniami (psycholodzy i prawnicy).

W sobotę 27 maja prace Sympozjum rozpoczęto sesją zatytułowaną „Transmisja – pojęcie i badania”. Pierwszy wykład wygłosił prof. Pierre Gire na temat epistemologii pojęcia „transmisja”. Następnie przedstawiono sprawozdania z prac poszczególnych zespołów, które obradowały poprzedniego dnia.

Kolejna sesja nazwana została „Relatywność norm i dziedzictwo kulturowe”. Jako pierwszy, błyskotliwy referat wygłosił prof. Francois De Singly, socjolog z Uniwersytetu Paryż V. Mówił on o dwóch przeciwstawnych potrzebach – kontynuacji i zerwania. Wszyscy rodzice bowiem chcą, aby ich dzieciom powodziło się lepiej niż im samym. Wydaje się, że przekaz dóbr materialnych i kulturowych nie jest obecnie zagrożony, ale jednocześnie nie ma zapewnionego przekazu norm i wartości. Wiąże się z tym pewne niebezpieczeństwo, zagrażające współczesnym społeczeństwom. Kolejny wykład, na temat transmisji i interpretacji, przedstawił prof. George Eid, socjolog i antropolog z Katolickiego Uniwersytetu w Lyonie. Mówił on o trzech różnych modelach transmisji, albo wychowania w rodzinie. W podsumowaniu podkreślił, że obecnie, gdy człowiekowi brakuje pewności w wielu dziedzinach, bardziej jest potrzebna etyka interpretacji, niż transmisji. Prof. Willy Lahaxe, psycholog z Uniwersytetu w Mons-Hainaut (Belgia), wygłosił wykład na temat międzypokoleniowej transmisji stylów wychowania w rodzinie, oparty na wynikach badań, przeprowadzonych na określonej grupie rodzin, w przeciągu kilkudziesięciu lat. Ostatni w tej sesji wykład przedstawił prof. Meinrad Perrez, psycholog z Uniwersytetu we Fryburgu (Szwajcaria). Ukazał on perspektywę transkulturalną przekazu wartości w rodzinie. Przedstawił również wyniki przeprowadzonych przez siebie kompleksowych badań. Prelegent postulował, aby podjąć działania zmierzające do powstrzymania rozwoju indywidualizmu w społeczeństwie, nie tylko ze względu na obronę wartości rodzinnych, ale także ze względu na przyszłość ludzkości.

Natępna sesja, zatytułowana „Milczenie w transmisji – dziedzictwo i pamięć”, rozpoczęła się wystąpieniem pani socjolog z Paryża – Anne Muxel, na temat związku między czasem, pamięcią i transmisją. Kolejny wykład zaprezentowany przez pana Serge Tisseron, psychiatrę i psychoanalityka z Paryża, poświęcony był sekretom lub tajemnicom rodzinnym i negatywnym konsekwencjom występującym w następnych pokoleniach. Następnie pani Francoise Payen, terapeutka małżeńska z Uniwersytetu Katolickiego w Lyonie, mówiła o transmisji tajemnic i fantazmów w rodzinie, a także o ich negatywnych skutkach. Ostatni wykład wygłosiła prof.

Chantal Rodet, psycholog kliniczny i socjolog z Uniwersytetu Katolickiego w Lyonie. Przeprowadziła ona analizę socjologiczną i psychologiczną literatury genealogicznej w Europie.

Podczas ostatniej sesji podjęto temat zaburzeń rodzinnych i ich skutków dla potomstwa. Vittorio Cigoli, psycholog społeczny i psychoterapeuta z Uniwersytetu Katolickiego z Mediolanu, w swoim wystąpieniu przedstawił problem związku między przekazem międzypokoleniowym i zaburzeniami osobowości. Prof. Guy Bodenmann, psycholog z Uniwersytetu we Fryburgu (Szwajcaria), zaprezentował wyniki swoich badań nad możliwością przewidywania rozvodu małżeństwa w perspektywie transpokoleniowej. Wyniki te są mało optymistyczne, gdyż wskazują, że dzieci pochodzące z rozbitych małżeństw, mają tendencję do zakładania rodzin, które również się rozpadają. Kolejny referat, wygłoszony przez panią Marguerite Charazac-Brunel z Uniwersytetu Katolickiego w Lyonie, dotyczył transmisji między pokoleniami w zdolności autoprotekcji psychicznej. Ostatnie wystąpienie, było poświęcone konfliktom historii rodzinnych. Przedstawiła je pani Lilianna Perrone, psycholog i terapeuta rodzinny z Katolickiego Uniwersytetu w Lyonie.

Po każdej sesji odbywała się dyskusja. Ważnym elementem Sympozjum były rozmowy i wymiana doświadczeń, w kularach w czasie przerw i przy posiłkach. Ostatnie sesje, omawiające tematykę socjo-psychologiczną, pomimo tego, iż były bardzo interesujące, wywołały u uczestników przygnębienie. Dyscypliny te zajmują się bowiem sytuacjami patologicznymi w rodzinie. Analiza tych problemów pokazuje rodzinę w perspektywach mało optymistycznych.

Słabą stroną sympozjum był brak w wypowiedziach prelegentów jasnej wizji celu, do którego powinna dążyć rodzina. Można, a nawet należy pomagać rodzinie, trzeba jednak znać ideał rodziny, aby ku niemu kierunkować jej członków w sytuacjach kryzysu. W wypowiedziach wielu prelegentów obraz rodziny był zamazany lub wręcz rozmyty. Pewne, nieśmiałe postulaty stawiali prawnicy i filozofowie obecni na Sympozjum, ale nie zawsze spotykało się to ze zrozumieniem. Ponadto, podczas tego Sympozjum, zorganizowanego przecież przez Instytuty katolickie, zupełnie brakowało prezentacji doktryny Magisterium Kościoła katolickiego na temat rodziny. Być może – jak powiedział jeden z profesorów – wszyscy uczestnicy tego Sympozjum doskonale ją znali, a być może organizatorzy nie odważyli się podjąć tej tematyki. Nie jest to również celem REDIF-u.

ks. Mieczysław Ozorowski